אפילו מלא חרדל : **מתני'** משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור והעלייה דם החדר טמא דם העלייה טהור *נמצא בפרוזדור ספקו טמא לפי שחזקתו מן המקור :

גמ' רמי בר שמואל ורב יצחק בריה דרב יהודה תנו נדה בי רב הונא אשכחונהו רבה בר רב הונא דיתבי וקאמרי החדר מבפנים והפרוזדור מבחוץ ועלייה בנויה על שתיהן ולול פתוח בין עלייה לפרוזדור נמצא מן הלול ולפנים ספקו טמא מן הלול ולחוץ ספקו טהור אתא ואמר ליה לאבוה ספקו טמא אמרת לן מר והא אנן שחזקתו מן המקור תנן א"ל אנא הכי קאמינא מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ספקו טמא אמר אביי מאי שנא מן הלול ולחוץ דספקו טמא דדלמא שחתה ומחדר אתא מן הלול ולפנים נמי אימא אזדקרה ומעלייה אתא אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת אידי ואידי ספק הוא ואי בתר חזקה אזלת מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ודאי טהור *תני רבי חייא דם הנמצא בפרוזדור חייבין עליו על ביאת מקדש ושורפין עליו את התרומה ורב קטינא אמר אין חייבין עליו על ביאת מקדש ואין שורפין עליו את התרומה להך לישנא דאמר אביי אי בתר חששא אזלת מסייע ליה לרב קטינא ופליגא דרבי חייא להך לישנא דאמרת אי בתר חזקה אזלת מסייע ליה לרבי חייא ופליגא

ואפילו מלא חרדל. שאין נוגע במטור אלא גרגרין שאצל הדפנות ואפ"ה כולו טמא מן האויר: **מתני'** החדר והפרוזדור. בגמ' מפרש היכי קיימי: דם החדר טמא. והיינו מקור: ספקו טמא. מספק טמא טומאה ודאית: שחזקתו כו'. במקור מחזקינן ליה ולא אמרינן מעלייה אתא ודמים דעלייה טהורין דמפרוזדור לא אתי דם אלא דמי חדר ודמי עלייה פעמים שהן נכנסין לפרוזדור: **גמ'** חדר מבפנים ופרוזדור מבחוץ. שניהם זה אצל זה בעובי גופה מחדר לצד אחוריה ופרוזדור לפניה וכותלי רחם למטה באמצע פרוזדור ודרך שם דמים יוצאים: ולול פתוח כו'. ודמי עלייה באין לפרוזדור דרך הלול: נמצא. בפרוזדור מן הלול ולפנים לצד החדר: ספקו טמא. דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי דהא כי נחית מן הלול לפרוזדור כלפי חוץ הוא יורד ויוצא דרך יציאה ואינו חוזר לצד אחוריה. ולקמן פריך ודאי טמא הוי ואמאי קתני ספקו טמא: ספקו טמא. ולא ודאי מדקתני מן הלול ולחוץ ספקו טהור: והא אנן שחזקתו מן המקור תנן. מדקתני חזקתו מכלל דטומאה ודאית קאמר ובמאי מוקמת לה לא מן הלול ולפנים ולא מן הלול ולחוץ דלדידך ליכא טומאה ודאית: מן הלול ולפנים ודאי טמא. ומתניתין מן הלול ולפנים: ספקו טמא. לתלות שהרי שני דמים יוצאין דרך שם דמי החדר ודמי העלייה ולא ידעינן מהי אתא ואע"ג דאיכא לאחזוקי בדם עלייה דאי מחדר אתא לא הוה אזיל בפרוזדור עד מן הלול ולחוץ דהוה נפיק ליה ונחית דרך יציאת פתח פרוזדור אפ"ה מטמאינן לה מספקא דילמא שחתה ונפלה על פניה ונשתרבב הדם בכל הפרוזדור ובא מצד אחוריה לצד פניה כשיצא מן החדר: דספקו טמא. ולא אמרינן ודאי טהור: אזדקרה. נזקפה לצד אחוריה כגון פרקדנית שקורין שוביני"א ואיכא למימר מעלייה נחית לפרוזדור והא דלא נפיק ונחית מפרוזדור דרך פתח בית הרחם וחזר לצד החדר משום זקיפה הוא וכיון דאיכא לאחזוקי הכי והכי הוי ספק ולא ודאי: אי בתר חששא אזלת. דלא מחזקת ליה לדם כמנהגו והילוכו אלא באת לחוש לקורות הטולדות כגון שחתה: אידי ואידי ספקא הוי. דכי היכי דמספקא מן הלול ולחוץ דלמא שחתה איכא לספוקי נמי מן הלול ולפנים דלמא אזדקרה: ואי בתר חזקה אזלת. דמחזקת ליה לדם כמנהג הילוכו ולא חיישינן לאימור שחתה ולאימור אזדקרה: מן הלול ולפנים ודאי טמא. דודאי מחדר אתא דאי מעלייה אתא מן הלול ולחוץ איבעי ליה לאשתכוחי ומתניתין דקתני שחזקתו מן המקור נמי מן הלול ולפנים: מן הלול ולחוץ ודאי טהור. ולא אמרינן אימור שחתה והוה ליה ספק לתלות אלא כמנהג מחזקינן ליה ודאי טהור: חייבין עליו. אם נכנסה למקדש דודאי טמאה. ולקמן (ע"ה) מפרש אי מן הלול ולפנים אי לחוץ: אין חייבין. אבל איסורא איכא אלמא ספק הוא: להך לישנא. דאי בתר חששא אידי ואידי ספקא הוא: מסייע ליה לרב קטינא. דאמר ספקא הוא ומוקמינן בין מן הלול ולפנים בין מן הלול ולחוץ ופליגא דר' חייא אדאביי דהא על כרחיך לאביי להאי לישנא ליכא טומאה ודאית לא שנא לפנים לא שנא לחוץ לא שנא בגג לא שנא בקרקעית דכיון דתלי טעמא בחששא בכולהו איכא לספוקי הכי והכי: להך לישנא. דבתר חזקה מסייע ליה לר' חייא ומתוקמא במן הלול ולפנים: ופליגא

אפילו מלא חרדל · למאי דמפרש ר"ת דאין פחות מכביצה מקבל טומאה לאו דוקא מלא חרדל אלא מלא ביצים אלא משום דמדרבנן מקבל טומאה נקט ליה: **פרוזדור** · פרוזח בלשון יון לפני דור לשון דירה אית דגרס פרוזדור בלע"ז: **ודם** העלייה · משמע לדם העלייה טהור אפי' הוא ממראה דמים טמאים דאי אין בעלייה מד' מיני דמים טמאים אם כן דם שבפרוזדור אמאי הוי ספק נהוי אי הוי מד' מיני דמים אי לאו ודוחק לומר דאיירי בנאבד והיינו טעמא דטהור דכתיב ממקור דמיה דוקא דמי מקור דהיינו חדר אי נמי דמיה כתיב מקום שמצויין שם הרבה דמים ובעלייה ליכא אלא מין אחד: **והתנן** שחזקתו מן המקור · ואע"ג דבמתני' קתני נמי ספקו טמא היינו ספקו ודאי טמא כדקתני בהדיא שחזקתו מן המקור והוה מצי לשנויי כגון שנמצא בקרקע פרוזדור כדמשני בסמוך אר' חייא א"נ שמא קרקע פרוזדור לא הוה קרי ליה ספק: **מן** הלול ולפנים נמי כו' · פירוש לדבריך שאתה חושש לשינוי אמאי ודאי טמא ניחוש נמי דלמא אזדקרה ומעלייה אתא ותימה דאדרבה כיון דמן הלול ולחוץ אע"פ שמן העלייה הוא בא שם כדרכו חיישינן לדם החדר שהוא רחוק ואין יכול לבא אלא ע"י שחייה משום דרוב דמים מן המקור אתו מכ"ש יש לטמא בודאי מן הלול ולפנים ולתלות בדמי החדר המרובים והקרובים יותר מדמי העלייה וע"ק דבפרק לא יחפור (ב"ב דף כד·) א"ר חנינא רוב וקרוב הלך אחר הרוב ומוכח התם דלרבי חנינא מיירי אפילו בקורבא דמוכח ואמר אביי אף אנן נמי תנינא כו' חנינא נמצא בפרוזדור ספקו טמא שחזקתו מן המקור ואע"ג דאיכא עלייה דמקרבה טפי ומאי ראייה מייתי דהא ללישנא דבתר חששא *אזלת לא אזלינן בתר רובא כלל טפי מקורבא אלא אידי ואידי ספקא הוי ואפילו מן הלול ולפנים שדמי החדר רוב וגם באין משם בלא שינוי חיישינן לדמי העלייה שהם מעטים ואינם יכולין לבא שם אא"כ נזדקרה וללישנא דבתר חזקה אזלת מטהר מן הלול ולחוץ ולא חייש לרובא דדמי החדר והא דמטמא מן הלול ולפנים לאו משום רובא גרידא אלא משום דבא נמי מן החדר בלא שינוי וקורבא דעלייה לא מוכח כלל דלא חיישינן לאיזדקרה ונראה לפרש דכל אמוראי דשמעתין איירי בגג פרוזדור וכן הענין דגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה ומשפע ועולה ואינו יכול לבא שם מן העלייה אלא א"כ נזדקרה ומן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אפילו מן הלול ולפנים אלא א"כ שחתה ביותר והוא שינוי גדול מדיקור של עלייה כי הלול שדמי החדר יוצאים לפרוזדור הוא נגד קרקע פרוזדור אבל מן הלול ולחוץ משפע ויורד ובא שם מן העלייה כדרכו ומן החדר בא שם בשינוי גדול יותר ממן הלול ולפנים והשתא פריך שפיר מ"ש מן הלול ולחוץ דספק אף על גב דמן החדר אינו בא שם אלא בשינוי גדול מאד ומן העלייה בא שם כדרכו אלא משום דשחתה רגילות הוא דאי לאו רגילות הוא הוי ודאי טהור ואפילו הכי לא בעי למיזל בתר רובא שיהא ודאי טמא מן הלול לפנים נמי איזדקרה דכיון דשחתה רגילות הוא איזדקרה נמי רגילות ואמאי ודאי טמא ואע"ג דרוב דמים מן המקור אין ללכת אחר הרוב כמו מן הלול ולחוץ דלא הוי טמא ודאי אף ע"ג דשחתה הוי רגילות אלא אמר אביי אי בתר חששא אזלת אלא משום דשחתה רגילות הוא כדפרישית אידי ואידי ספקא ואי בתר חזקה אזלת ולא בתר חששא דשחתה לאו רגילות הוא מן הלול ולחוץ ודאי טהור ומ"מ מן הלול ולפנים אע"ג דשחתה לאו רגילות הוא הוי ודאי טמא דדמיה כפסק על ידי שינוי בא לא שחתה או איזדקרה ואית לן למימר דמן החדר אתא משום דחזקת דמים מן המקור באין ומוכח שפיר בלא יחפור מהא ליסנא דבתר חזקה דהוי עיקר כדמשמע ליסנא שחזקתו מן המקור דרוב וקרוב הלך אחר הרוב אפילו בקורבא דמוכחא דמן הלול ולפנים ודאי טמא דאזלינן אחר רוב דמים שמן המקור אע"ג דהעלייה מקרבא ומוכח דהא מעלייה בא בשינוי מועט יותר ממן החדר כדפרישית: **ואין** שורפין עליו את התרומה · תימה כיון דהוי ספק טומאה ברה"ר טהור ודאי וברה"י טמא ודאי ושורפין וי"ל כדפירשתי לעיל (דף ב·) דמסוטה לא ילפינן טומאה דאתיא ע"י ראיית גופה לכן בכל מקום ספק ול"ע במכילתין (דף עא·) גבי דם הטבוסה דמשמע דספק יולא מחיים ספק לאחר מיתה ברשות היחיד ספקו טמא ברשות הרבים ספקו טהור ואם תאמר וכיון דלא ילפינן מסוטה טקי· אשה בחזקתה וטהור אפילו ברשות היחיד ויש לומר משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמר בלא יחפור (ב"ב דף כד·) רוב ומצוי קאמרת ולא חשיב חזקה וקורבא נגבי רובא אלא כפלגא ופלגא:
כאן

*וללישנא דבתר חששא אזלינן שחזקתו מן המקור היינו אפילו מן הלול ולחוץ יש לחוש שמא מן המקור בא משום דשחתה הוי רגילות ולא בא אלא ליתן טעם אמאי ספיקו טמא מבחוץ ולשלם אידי ואידי ספיקא הוי ·
גליון

נר מצוה

[וע"ע תוס' שבת לה· ד"ה אי לשין]

סט א ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סי' קפג סעיף א:

ע ג מיי' שם הלכה ג והלכה ד:

עא ד ה מיי' שם הל' ה וכזמן הזה שאין אנו בקיאין בכל טמא מגיד משנה בשם הרמב"ן שם:

◆

גליון הש"ס

מתני' נמצא בפרוזדור · עי' לקמן מב ע"ב תוד"ה שאני:

◆

לעזי רש"י

שובינ"א. פרקדנית, שוכבת על הגב.

◆

תוספי הרא"ש

דספקו טמא לישנא דמתני' נקט : אימר שחתה ומחדר אתא · תימה אמאי לא נפטר מן הלול ולחוץ מספק ספיקא דאימר לא שחתה ואת"ל שחתה אימור מעלייה אתא כלומר יותר רגיל בלא שחייה מעל ידי שחייה וכן מן הלול ולפנים [הו"ל לומר] דטמא ודאי דאימור לא נזדקרה ומחדר אתא ואת"ל מזדקרא אכתי איכא למתלי בחדר ואמאי אמר אביי דספיקא הוי · ועוד תימה דמשמע דמהוא טעמא דמספקינן מן הלול ולחוץ אית לן לתלות לטהר מן הלול ולפנים אדרבה מהוא טעמא דמטמרינן מן הלול ולחוץ ולתלות בדם החדר ואע"פ שהוא רחוק משום דרוב הדמים מן המקור מהוא טעמא נפיה יש לנו לטמאות מן הלול ולפנים ודאי ולתלות בדם החדר המרובין והקרובים יותר מדמי העלייה ועוד תימה דבפ' לא יחפור דייק אביי דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב ממתני' דקתני ספיקו טמא שחזקתו מן המקור ואף ע"ג דאיכא עלייה דמיקרבא והיכי דייק מינה והא ללישנא דבתר חששא לא אזיל בתר רובא כלל טפי מבתר קורבא דאידי ואידי ספיקא הוי וללישנא דבתר חששא לא אזיל [אלא בתר] חזקה מטהר מן הלול ולחוץ ולא חייש לרוב דמי החדר והא דמטמי מן הלול ולפנים לאו משום רובא אלא משו' דלא אזדקרא · ועוד תימה לי מאי קאמר התם אע"ג דאיכא עלייה דמיקרבא גם לחדר הם קרובים דביציאתו מן החדר בא לפרוזדור ונראה לפרש שכן הוא הענין שגג פרוזדור מן הלול ולפנים גבוה הרבה ואינו יכול לבא מן העלייה שם אלא א"כ נזדקרה וגם מן החדר אינו יכול לבא לגג פרוזדור אלא אם כן שחתה אבל מן הלול ולחוץ אין גג פרוזדור כל כך גבוה ויכול לבא שם מן העלייה כי אורחיה בלי שינוי ומן החדר אינו יכול לבא שם אלא על ידי שחייה מרובה והכי פריך מאי שנא מן הלול ולחוץ דמשוית ליה ספיקא אע"ג דמן העלייה יכול לבא שם כדרכו ומן החדר אינו יכול לבא שם אלא בשחיית מרובה משום דאימור שחתה ומן החדר אתא · וע"כ כיון דחיישינן לשחתה רגילות הוא דאם לא היה רגילות ומצוי (זה בזה) הוי ודאי טהור ואע"ג דרגילות הוא לא בעי למימר שיהיה ודאי טמא אע"ג שרוב דמים מן החדר אלא חשבינן ליה ספק·כן הלול ולפנים נמי אימור איזדקרא ומעליית אתא ואמאי אמרינן דודאי טמא דמדשחתה רגילות כמו כן איזדקרא רגילות · ואע"ג דרוב דמים מן המקור לא הוה לן למימר דודאי טמא כמו מן הלול ולחוץ דלא בעית למימר ודאי אע"ג דשחתה רגילות הוא : אלא אמר אביי אי בתר חששא קא אזלת · כלומר דחשבת לשחתה רגילות ואפ"ה לא הוי ודאי טמא מן הלול ולחוץ · אידי ואידי ספיקא הוא כלומר מן הלול ולפנים נמי ספיקו הוי כיון דלא אזלת בתר רוב דמי המקור ואי בתר חזקה אזלת כלומר בתר חזקת רוב דמים מן המקור מן הלול ולפנים ודאי טמא מן הלול ולחוץ ודאי טהור דשחתה לאו רגילות הוא ומ"מ מן הלול ולפנים ודאי טמא דטמא נמשך ע"י שינוי בא שם ע"י שחייה או ע"י זקירה ויש לן לומר דע"י שחייה בא דמשום חזקת דמים מן המקור והשתא אביי לא אזיל בתר חששא אלא אביי פריך ליה לרבה דמשוי ליה מן הלול ולפנים ודאי טמא ומן הלול ולחוץ ספיקו טמא דאי בתר חששא אזיל אידי ואידי ספיקא הוי והכי לא מצינן למימר דמתני' קתני שחזקתו מן המקור אלמא יש כאן טומאת וראית אלמא מתני' סברא דבתר חזקה אזלינן ומן הלול ולפנים ודאי טמא ומן הלול ולחוץ ודאי טהור הילכך מייתי ראיה שפיר ממתני' דרוב וקרוב הולכין אחר הרוב אע"ג דאיכא עליית דמיקרבא שהרי נמצא בגג פרוזדור שהוא קרוב לעלייה והכי סוגיא השתא דכל תני אמורא איירי בשנמצא בגג פרוזדור : ואין שורפין עליו את התרומה · ותימה כיון דחשיב ליה ספק ברשות היחיד יהיה ודאי טמא וברה"ר יהיה ודאי טהור וי"ל כדפרשינן לעיל בריש מכלתין דלא שייך לחלק בין רה"ר לרה"י אלא במקום שע"י שתי רבים ראוי הספק להתברר · ותימה אמאי לא מטהרינן לגמרי ותוקי אשה בחזקת טהרה וי"ל משום דדמי החדר מצויין ביותר כדאמרינן בפ' לא יחפור רוב ומצוי קאמרינן ולא חשבינן קורבה וחזקה לגבי רובא אלא כפלגא ופלגא :
כאן

מוסף רש"י אפילו מלא חרדל. שהכלי אינו נוגע בכולו אלא במה שסמוך לדפנות והאמצעיים מיטמאין מן האויר, ואי אתה יכול לומר שזה מטמא את זה שהרי אין כביצה בכל אחד (ואין פחות מכביצה מטמא) ועוד אין אוכל מטמא אוכל, ועוד אם כן זה שני וזה שלישי והשלישי לא יעשה רביעי לטמא את האמצעיים (חולין כה.). נמצא בפרוזדור. נמצא דם לאשה בין כותלי רחם מכנגד הקרוי בית החיצון, ספקו טמא. ספק זה טומאה ודאית, מדמספי שמחזקתו מן המקור ומה שספיקא יש כאן (ב"ב כד.). לפי שחזקתו מן המקור. זו רישא של הפסח. הוליל ורוב דמים מצויים בו (שם). חייבין עליו על ביאת מקדש. דלא